

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. I. Consecratione peractâ remanent accidentia panis & vini sine
subjecto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

substantiam esse qualem, nec aliqua forma est, nisi illa, quæ est substantiam esse formatam vel formosam; ideo idem est ponere, quòd qualitas sit per se sine substantia, & ponere quòd sit ita, quòd substantia sit qualis sine hoc quòd sit substantia, & sic includit formalem contradictionem, quòd sit accidens sine substantia subiecta.

Et in Sum. cap. de quidditate esse & essentia in Prædic. substant. Totà, inquit, entitas accidentis est suum subiectum specialiter, si nulum accidens ponit rem, quæ posset per se existere ultra suum subiectum, sed solum modum subiecti, quod ego credo verum. Ego autem credo, quòd quamvis novem sint genera entium distincta à se invicem, & à substantia: omnis tamen res est substantia, cum accidentia non sint nisi modi substantiarum, sive sint qualitates, sive quantitates. Denique in eod. lib. cap. 2. de numero Prædic. in fine sic ait: Notandum, quòd omne Prædicamentum dicit substantiam, & ut credo, non est aliqua res nisi substantia, sed alia entia sunt habitudines, respectus, dispositiones vel modi accidentales in-existentes substantiis. Huiusque Wicleff, ut refert Waldensis tom. 2. de Sacram. cap. 78. ubi ostendit Wicleff in hoc renovare errorem Parmenidis & Anaxagoræ.

Quis ergo ault sperare venturum tempus aliquando, quo illa opinio, quæ ponit accidentia realia (id est, quæ docet accidentia illa, quæ sensus movent, esse quid reale à substantia diversum) ut à ratione aliena, & incomprehensibilis, & parùm tuta in fide, à Theologis explodatur, & opinio Wicleff in ejus locum ut certa & indubitata recipietur?

Abstinet, ut aliquando à Theologis explodatur, ut alienum à ratione, & incomprehensibile, & parùm tutum in fide, quod hæcenus communi consensu fuit propugnatum, tamquam à SS. Patribus acceptum, ipsique immutabili Ecclesiæ menti consohum. Abstinet, ut à Theologis aliquando recipiatur ut certa & indubitata illa opinio, quæ contradicit SS. Patribus, ipsique immutabili menti Ecclesiæ, & sola fuit ratio, ob quam Wicleff, hac in parte ab Ecclesia Romana dissenserit, ut videre poteris apud Waldensem supra, & sequentibus capitibus.

Unam tantum subscribo auctoritatem D. Anselmi ex lib. de Incarn. Verbi cap. 2. circa finem: Cumq; omnes, ut cautissime ad sacra Pagina questiones accedant, sint commonenat, illi utique nostri temporis Dialectici (immo Dialectica Hæretici, qui quidam non nisi statum vocis putant esse universales substantias, & qui colorem non aliud quæunt intelligere, nisi corpus, nec sapientiam hominis aliud, quàm animam) proius a spiritualium questionum disputatione sunt exussandi. In eorum quippe animabus ratio, quæ princeps & index omnium debet esse, quæ sunt in homine, sic est ima-

ginationibus corporalibus obvoluta, ut ex eis se non possit evolvere: nec ad ipsi ea, quæ sola & pura ipsa contemplari debet, valeat discernere. Qui enim nondum intelligit, quomodo plures homines in specie sint unus homo, qualiter in illa secretissima & altissima natura comprehendet, quomodo plures Personæ, quarum singula quæque est perfectus Deus, sint unus Deus? Et cuius mens obscurata est ad discernendum inter equum & colorem eius, qualiter discernet inter unum Deum & plures relationes eius? Hæcenus D. Anselmus.

Suppono itaque ut certum & indubitatum dari accidentia quædam realia, quæ, sublata substantiâ, cui inhærebant, sola possint subsistere, & dico de facto ita subsistere accidentia panis & vini in Eucharistia. Pro cujus clariori intellectu pono sequentes Conclusiones.

CONCLUSIO I.

Consecratione peractâ remanent accidentia panis & vini sine subiecto.

Cum duplex sit subiectum accidentium, unum substantiale, aliud accidentale, ut multi docent; posset aliquis à me querere, unde utroque Conclusio veniat intelligenda? Respondeo in primis, satis certum esse, accidentia illa subiectivè non existere in aliqua substantia; non enim in substantia panis aut vini, quam ex dictis sect. 4. constat post Consecrationem haudquaquam permanere: nec etiam in Corpore & Sanguine Christi, utpote iam gloriosis & indivisibiliter existentibus; cum tamen experientia doceat accidentia illa, ut prius, materialia esse & extensa.

Adde, qualitates contrarias minimè esse admittendas simul in eodem subiecto, nisi constet de miraculo; patet autem ad oculum, quòd aliquando aliquæ qualitates diversarum hostiarum sibi contrariantur. Nec satisfacit replicatio subiecti; quippe accidentia à loco absoluta, saltem naturaliter, simul replicantur. Vide dicta sect. 4.

Si dixeris; illa accidentia afficiunt aërem circumstantem: Resp. nullum accidens nec secundum se totum, nec secundum aliquam sui partem distat loco & situ à subiecto suo primo: sed ad sensum apparet, quòd aliqua pars accidentis hostiæ loco & situ distat ab aëre circumstante, & à qualibet parte ejus: non ergo est illud accidens in aëre subiectivè, nec eadem ratione aliquod eorum. Item nunquam occupat accidens alium locum à loco sui subiecti; sed manifestum est, quòd hostia & aër occupant distincta loca: non igitur accidentia sunt subiectivè in aëre. Relinquitur igitur quòd accidentia manent sine omni subiecto substantiali.

Est numquid etiam sine omni subiecto accidentali? Responso affirmativa non est improbabilis, dummodò quæstio intelligatur de acci-

4. Accidentia Eucharistica non existunt subiectivè in aliqua substantia.

nequidem in aëre circumstante.

5.

cidentibus absolutis, albedine, calore & similibus qualitatibus.

Remanere aliqua accidentia & fides docet, & experientia.

Profectio remanere aliqua accidentia docet fides & experientia. Et quae illa, nisi species panis & vini? Manentibus dumtaxat speciebus panis & vini, inquit Tridentinum sess. 13. can. 2. Porro Concilium per ly species, intelligere accidentia sensibilia, non dubito: an etiam veniant intelligenda insensibilia (si talia dentur) incertum arbitror.

An manent accidentia insensibilia,

Hoc certum est: quamquam non intelligerentur, equidem possent manere salvo Tridentino, & particulâ dumtaxat, quae solum excludit substantiam, ut patet ex contextu & scopo Concilii. Alioquin quomodo remanerent relationes, praesentiae, & puri modi specierum? Quare non allubescit discursus quorundam, qui censent vi Tridentini vel certum esse, quod maneat, si videlicet intelligantur nomine specierum; vel si non intelligantur, certum esse contrarium.

Interim tamen quia ipsorum accidentium insensibilium munus non repugnat mysterio Eucharistiae, non apparet sufficiens ratio negandi eorum remanentiam; si tamen fuerint absoluta: siquidem extra controversiam est, accidentia relativa in substantia panis & vini immediate fundata, uti & modi, si qui dentur à relationibus distincti, necessariò perire, pereunte panis & vini substantiâ, utpote essentialiter ab ea dependentia.

Accidentia respectiva in substantia panis & vini immediate fundata non remanent:

Porro accidentia respectiva permanentia post Consecrationem, nequaquam existere sine subiecto, in terminis docet Scotus 4. dist. 12. q. 1. n. 5. ibi: *Secunda Conclusio*, quod loquendo de eo, quod denominatur à per se accidentis significato, & est per se respectus, contradictio est, quod sit sine subiecto, & hoc actu, ita scilicet, quod non actu inhaereat subiecto, extendendo subiectum ad fundamentum, quod potest dici proximum subiectum respectus.

6. remanentia post Consecrationem, si sint respectiva, existunt in subiecto. Scotus.

Probat n. 8. Quia respectus est essentialiter habitudo inter duo extrema: & ideo sicut tollere terminum, ad quem est respectus, est tollere vel destruere respectum: ita tollere illud, cuius est respectus, est tollere respectum & destruere rationem respectus. Non ergo quia accidens respectivum est accidens, ideo requirit subiectum, vel fundamentum: sed quia respectus est respectus, ideo requirit cuius sit, & ad quod sit, etiam in divinis.

Probat ex Scoto.

Exempla manifestissima sunt, paternitas, filiatio, aequalitas, & ceteri respectus praedica- mentales sive intrinsecus advenientes, qui secundum unam sententiam à parte rei non sunt aliud, quam ipsum fundamentum & terminus; in alia autem, & magis communi via, ens ali- quod necessariò resultans posito fundamento & termino. Quod attinet relationes extrinsecus advenientes, tamen non necessariò resultent posito fundamento & termino; clarum tamen est, non posse per se produci, nisi fundamento & termino existentibus.

Exempla.

Et si arguas; quia sic una relatio erit fundamen- tum alterius relationis; v. g. paternitas in- Objecto harentia: Respondet Doctor supra: Quod unus respectus bene potest fundari in alio, ut posterius in priori, sicut supra tactum est in quadam questione de charactere (dist. 6. q. 10.) & probatum de pro- portione, & proportionabilitate: & ita dico quod sic- ut albedo potest denominari ab inhaerentia, sive ab eo, quod potest accidere; ita potest paternitas denomina- ri: & similis est denominatio quoad hoc utrobique, scilicet quod predicatum dicit respectum extrinsecus advenientem ipsi subiecto.

Instas: ergo dabitur processus in infinitum. Resp. Negando Consequentiam: ipsa namque inhaerentia, cum seipsa talis sit, non fundat alium respectum inhaerentiae, sed à seipsa dicitur inhaerens sine ulteriori respectu: sicut similitudo praesentiae seipsa est praesens, & praesentia similitudinis seipsa est similis. Ita ille supra n. 17. ibi: *Ad rationem illam dico*, quod inhaerentia inhaeret albedini; alioquin albedo non esset formaliter inhaerens illi inhaerentia: & cum quis de illa inhaerentia, quae inhaerentia albedinis inhaeret albedini; dico, quod illa est eadem inhaerentia albedini, & tantum ibi est status.

Ratio patet: Quia illa relatio est idem fundamen- to, sine qua fundamentum esse, includit contra- dictionem: huiusmodi est ipsa inhaerentia inhaerentia; quia contradictio est inhaerentiam albedinis ad super- ficem esse actu, & non inhaerere actu, vel non ha- bere inhaerentiam: similiter impossibile est, & con- tradictio est, esse in aptitudine, quin & habeat in aptitudine. Sed propter rationem oppositam nulla inhaerentia forma absoluta est sibi eadem, quia non est simpliciter repugnans illam formam simpliciter esse, & non inesse. Similiter non est repugnans formam respectivam, in quantum praecise est accidens esse, & non inesse.

Relictis itaque formis respectivis, praecipue hic controversitur de accidentibus absolutis, albedine, calore, ceterisque qualitatibus, an existant sine omni subiecto accidentali? Quali- tatibus, inquam, nam quod attinet ad quanti- tatem, si est accidens realiter distinctum, constat apud omnes, eam in Sacramento Eucharistiae existere sine omni profus subiecto.

Ex quo cum Doctore nostro supra n. 5. de- ducitur manifestè: Quod illud, quod denominatur à per se significato accidentis, & est quid absolutum, potest esse, & non inesse subiecto actualiter: sed neces- sariò in se aptitudinaliter; adeoque inhaerentia actualis non est de essentia accidentis.

Probat n. 9. quia nulla est dependentia simpliciter necessaria alicuius absoluti ad aliquid, quod non est de essentia eius, sed tantum causa extrinseca: nisi ad causam extrinsecam simpliciter primam, scilicet ad Deum: subiectum autem non est de essentia accidentis, quia tunc homo albus non esset ens per accidens. . . . quia addendo alicui illud, quod est de essentia eius, non habetur ens per accidens. praecipue si illud in se sit ens per se.

Major

Major probatur: Quia causalitatem cuiuscumque cause extrinseca respectu cuiuscumque causati, perfecte suppleri potest prima causa: quia habet in se omnem talem causalitatem eminentius, quam secunda causa.

Dices: subiectum est causa materialis respectu accidentis, & Deus non potest supplere vicem cause materialis, sicut nec formalis.

Resp. cum distinctione: non potest supplere vicem cause materialis in qua, Concedo; causa materialis in qua, Nego: jam autem Accidentia, ait Scotus supra nu. 10. non habent materiam ex qua, sed in qua: vel si habent ex qua, illud non est subiectum; quia subiectum cum accidente facit ens per accidens, ut dictum est: per se autem intrinsecum essentia accidentis, sive materia, sive forma non constituit ens per accidens: quia accidens ut totum quoddam est, est ex omnibus pertinentibus ad essentiam eius.

Confero igitur, Deum non posse supplere causalitatem materialem, vel etiam formalem in eodem genere cause, per se componendo in materia, vel forma aliquod totum, aut per susceptionem accidentis, illud sustentando, vel subiectum aliquod informando: quidni tamen possit illam supplere in genere cause efficientis? Praefertim quando agitur de causalitate, non secundum quam, ut dictum est, ex materia, aut forma aliquid componitur, id est, causalitate intrinseca, sed tantum de causalitate extrinseca, secundum quam forma a materia sustentatur & e converso. Quidni, inquam, per maiorem concursum effectivum prestare possit totum id, quod forma accipiebat a materia, sive subiecto sustentante, & quod materia accipiebat a forma informante? Non video quid obstat.

Nec mirum, cum etiam subiecti approximatio, aliaque conditiones (quae ad genus cause materialis, vel formalis extrinsecae solent revocari) eius actionem agentis reddant facilitatem, immo naturaliter possibilem, equidem suppleri possint in alio genere cause per interventionem virtutis & maiorem conatum, sive concursum agentis. Ita communiter Doctores. Quamquam existimem potentiosem concursum minimè necessarium, sive ut materia existat sine omni forma, sive ut forma accidentalis existat sine omni subiecto, de quo conclus. 3.

Nunc in rem nostram; probabile arbitror, non quantitatem solam, verum etiam albedinem, calorem, ceterasque qualitates existere in hoc Sacramento absque omni subiecto proximo, vel remoto. Perfecto parum prodesset qualitatibus, quod haberent subiectum accidentale proximum, nisi hoc ulterius sustentaretur a substantiali. Quid enim prodest domui, quod rectum fulciatur parietibus, nisi hi fundamentis firmo innitantur? Unde si hoc desit, & domus equidem persistat, dicitur ipsa stare sine fulcramento aut sustentaculo: ergo pariter qualitates dicerentur stare sine subiecto sustentante, ta-

metu immediate in quantitate subiecti contentur.

Et forte nihil aliud intendit Concilium Constantiense, quando sess. 6. damnat hanc propositionem Joannis Wicleff: Accidentia panis non manent sine subiecto in eodem Sacramento. Ubi ly Eodem, subindicat aliam propositionem praecessisse, Et quae ista? Substantia panis materialis, & vini materialis manent in Sacramento altaris. Ex qua aliqui sic arguunt pro nostra opinione: in prima propositione damnat Ecclesia subiectum substantiale, ut ex verbis patet; ergo in secunda subiectum accidentale.

Verum Consequentia non est evidens: dici enim potest, utrumque poni ad maiorem expressionem, licet ille Haereticus tantum velle substantiam manere; neque ibi erat controversia de permanentia subiecti accidentalis. Unde utitur Concilium verbis Doctoris Angelici 3. parte qu. 77. art. 1. qui tamen a. 2. docet: Accidentia alia, quae remanent in hoc Sacramento, esse sicut in subiecto in quantitate dimensiva panis, vel vini remanente.

Et quidem non omnia omnino esse extra omne subiectum accidentale, haud potest dubitari ab illis, qui admittunt relationes & puros modos: nam ipsae species habent suas relationes, praesentias & modos; quae utique inhererent, ut statim dictum fuit, ipsis speciebus tamquam subiectis.

Hac ergo probatione omisa, quoniam haec res non dependet a principis fidei; sed deducenda est ex principis Philosophiae; breviter dico; non sunt multiplicanda entia sine necessitate: nulla autè est necessitas asserendi subiectum accidentale albedinis, caloris, ceterarumque huiusmodi qualitatum in hoc Sacramento.

Contra: quantitas manet; atqui illa ante Consecrationem erat subiectum illarum qualitatum: ergo etiam post Consecrationem.

Resp. Negando Majorem, si per quantitatem intelligas accidens realiter distinctum ab essentia substantiae corporeae & qualitatis. Vide Ockhamum toto Opusculo de Sacramento Altaris, ubi hoc subtilissimè ostendit. Sin autem per quantitatem intelligatur extensio qualitatum ab ipsis realiter indistincta, nemo non videt Minorem esse falsam.

Dices; communis opinio est quantitatem distingui a substantia corporea & qualitate, prout testatur Scotus supra q. 2. n. 15. dicens: Accidentis respectivum est hic in subiecto, secundo modo loquendo de subiecto (id est, de subiecto proximo, etsi non ultimo) quia illius est habitudo ad terminum. Sed de absolutis diversimodè opinantes de quantitate, respondent diversimodè. Qui enim dicunt quantitatem esse aliam essentiam absolutam ab essentia substantiae corporeae & qualitatis, sicut dicit communis opinio, dicerent quantitatem hic esse sine subiecto, sed non qualitatem, imò quod qualitas est in quantitate.

Rationem continèd adjungit: Quia qualitas has

quod aliqui colligunt ex Concilio Constantiensi

12. verum non evidenter.

De Tra

Quare aliter probatur per Concilio.

Objectio:

Solvitur;

Ockham

14. An dicitur quatuor quantitates a substantia?

Communis opinio est

Probatio ex
Scolo.

hac est extensa, patet ad sensum: non est autem extensa essentialiter sine extensione, qua sit intrinseca qualitas secundum istam opinionem, sed tantum per accidens: sed omne extensum per accidens, vel recipit extensionem in se, quâ extenditur per accidens: vel recipitur in extensione, vel extenso: quantitas autem non recipit in se extensionem secundum istam opinionem: ergo est tantum extensa per accidens, quia recipitur in extenso.

Proponitur
sententia
negativa.

Prosequitur: Qui autem dicerent quantitatem substantia corporea non esse aliud ab essentia talis substantia, & quantitatem coloris non esse aliud à colore, dicerent qualitatem hic non esse in quantitate, immo magis quantitatem, que apparet, esse quantitatem qualitatis. Hæc ille, referens quidem utramque sententiam, sed pro neutra hic determinatè resolvens.

Unde illicò attextit: Sed de ista alteratione habetur lib. 2. dist. 12. q. 1. Ubi (ut notat Scholium præfixum n. 14.) §. Dico igitur: tenet quantitatem distingui à re quanta.

15.

Quis hic audeat suspicari aliquem errorem? Et tamè aliquis error est, cum in tota illa questione nihil simile reperitur; non enim hæc quæstio tractat de distinctione quantitatis à re quanta, sed de distinctione materiæ à forma; ad quam planè impertinens est distinctio quantitatis à materia, aut re quanta.

quam Sco-
tus reputat
non impro-
babilem.

Hoc verè dixit Scholium, oppositum communis sententiæ à Scoto non reputari improbabile, ut patet ex verbis mox citatis, & ex his, que habet infra q. 5. n. 4. Dico ergo ad questionem, quòd accidentia Eucharistia possunt corrumpi: & hoc quidem de qualitatibus, quarum transmutatio non requirit aliam quantitatem, satis est manifestum secundum communem opinionem; quia ille possunt poni habere substantiam commune manens, scilicet quantitatem: sed secundum aliam opinionem, qua ponit quantitatem substantia non differre à substantia, nec quantitatem albedinis ab albedine &c.

Ubi rursus assignat duplicem illam opinionem, & ne minimo verbo indicat, minus communem esse improbabilem; ideoque dicit notanter: Possunt poni habere substantiam, non autem, debent poni.

16.

Scotus.

Contra; 4. dist. 13. q. 1. n. 9. ita scribit: Cogimur observare illam divisionem prædicamentorum famosam, quâ dicuntur esse decem generalissima, cogimur, inquam, propter Philosophorum antiquam auctoritatem, cui non debet facile contradici.

Hæc sen-
tentia non
derogat or-
dinarie
Prædica-
mentorum
divisioni.

Resp. nos haudquaquam contradicere: verum unde constat decem ista generalissima inter se realiter distingui? Nonne illi, qui negant relationem esse accidens distinctum à fundamento, & ultima sex Prædicamenta dicunt tantum esse denominationes extrinsecas; equidem adhuc retinent denarium numerum Prædicamentorum? Cùm enim Prædicamentum non sit aliud quàm coordinatio prædicatorum & subjectorum, sufficit ut nomen quantitas v. g. aliquid connotet, vel det intelligere, scilicet

partem rei situaliter distare à parte, quod nec per hoc nomen Substantia, nec per hoc nomen Qualitas connotatur, vel datur intelligi: propter quod poterit illa esse vera: Tam substantia, quàm qualitas est; non obstante quòd hæc sic falsat Quantitas est. Ita Ocham supra cap. 35. in fine.

Addit circa principium capitis sequentis, Quidam Doctor invenit illam opinionem (scilicet quantitatem non distingui realiter à substantia & qualitate) probabilem esse, scilicet Scotus lib. 4. dist. 12. q. 2. & dat modum solvendi multa argumenta, quæ possent fieri contra. Vide ipsum ibi; quia non lubet divitiis quæstionibus illis philosophicis immorari.

Hoc unicum adverte, tametsi cum sententia communimitteremus quantitatem realiter distingui à materia, adhuc planè incertum esse, an accidentia seu qualitates sensibiles subjectentur in ipsa, an verò immediatè in materia, vel in forma, aut certè in iplo composito. Et quidem quodlibet horum satis credibile est.

Lugo disp. 10. sect. 1 n. 5. ait: Stando in ratione non esse improbabile, quòd omnia accidentia subjectentur immediatè in ipsa substantia: nec enim oppositum sufficienti ratione ostenditur, & consequenter, inquit, credendum esset, omnia accidentia panis manere æquè per se, & sine subjecto mediato, vel immediato. Item in Eucharistia non dari album, lapidum &c. sed albedinem, laporem, odorem &c. Item qualitates illas non posse pro illo statu naturaliter corrumpi, vel produci ab agentibus naturalibus; quia omnes conservantur concursu creativo: Deum tamen ad præsentiam agentis creati illas destruere, vel producere, occultandi mysterii causâ: & denique motà quantitate localiter, non moveri alia accidentia ex vi unionis, quam habeant cum quantitate; sed vel à Deo immediatè, vel ab ipsa quantitate, aut Corpore Christi habente divinitus vim trahendi secum illa accidentia, quando localiter movetur. In quam sententiam ultra alios Auctores accessit P. Lessus de Perfect. Divinis lib. 12. num. 112. Eandem sententiam amplexi sunt P. Hurtado disp. 6. Phys. sect. 6. & P. Arriaga disp. 5. sect. 2. subsect. 5. Hactenus Card.

Et si objicias; hoc est multiplicare miracula sine necessitate. Responderetur distinguendo; multiplicare sine necessitate evidenti, transeat; sine probabili, negatur: probabile siquidem est, illas qualitates naturâ suâ exigere immediatè subjectari in substantia, & non in quantitate. Quo supposito, qui fecit miraculum miraculorum, & mysterium mysteriorum, ex consequenti alia miracula, & mysteria facere debet, & indubiè facit.

Interea re magis consideratâ existimat Eminentiſſimus sup. n. 7. non esse recedendum à sententia communi; sed concedendum accidentia illa manere in quantitate, ut in subjecto immo-

diato;

diato, in quo prius etiam immediate recipiebantur. Difficile enim semper remanet, quomodo, mota quantitate panis à Sacerdote, moveantur consequenter alia panis accidentia. Accedat extensio, & impenetrabilitas istarum qualitatum: unde enim illa qualitates extensæ & impenetrabiles, id est, quantæ, nisi à quantitate, in qua immediate subiectantur?

Fateor (inquit quidam Auctor) modum istum communem accomodum esse, quo facile plura expliciter fieri circa species citra miraculum: sed planè mirum videtur, quòd in quantitate accidentia ista subiectarentur, & per eam in materia; cum nec quantitas, nec materia exigant ea, sed potius ipsa forma aut compositum. Quare sicut ab aqua connaturaliter frigus emanat, sic videtur ipsam in forma aquæ, aut certè composito subiectari, cum ipsum sit forma suo subiecto connaturalis, sicut calor igni; & tamen non est connaturalis quantitati, aut materiæ, quæ non magis appetit frigus, quàm calorem, aut contrà.

Verumtamen quid mirum si accidentia immediate recipiantur in illo subiecto, quod disponunt ad formam substantialem? Et quòd illud nisi materià? Dicitur autem frigus, vel calor formæ connaturalis materiæ, quia disponit ad formam substantialem, quam materia connaturaliter appetit, & quia est forma, quam materia connaturaliter requirit, ut recipiat aut retineat talem, vel talem formam substantialem.

Respondet Cardinalis suprà n. 15. disponere materiam est determinare indifferentiam materiæ: possunt autem determinare, licet sint in quantitate, prout de factò determinant etiam causam efficientem ad producendam potius talem formam, quàm aliam, licet non sint in causa efficiente: utrumque enim principium, efficiens & materiale, determinat per exigentiam determinatam, quæ exigant talem formam pro tali subiecto. Quasi dispositiones ipsi sint milites præcedentes ad occupandam arcem Regio nomine, quos sanè non est necesse ingredi ad ipsam cameram intimam, in qua Rex cubaturus est; sed eo ipso quòd occupent mœnia, portam, & atria, intelligitur iam castrum illud pertinere ad Regem: sic dispositiones & accidentia sunt veluti milites, quos natura præmittit ad præoccupandam arcem materiæ nomine talis formæ. Hactenus Eminentiissimus.

Pulchra profectò comparatio, nisi dispositiones essent necessariæ ad præparandam intimam cameram, id est materiam, in qua Rex, id est, forma, cubaturus est, quòd minimè facere possunt, nisi intimam cameram ingrediantur. Ex quo patet diversitas inter causam materialem & efficientem; quòd materialis debeat intrinsecè & immediatè formam recipere, adeoque per qualitates sibi immediatè inexistentes determinari

ad hanc potius, quàm illam: porro causa efficiens, cum non recipiat in se formam, ad quam producendam determinatur, non est necesse illas dispositiones in se recipiat; sed sufficit materiam disponi intrinsecè & immediatè, quæ formam ab efficiente recipere debet.

Quomodo autem mota quantitate panis à Sacerdote, moveantur consequenter alia panis accidentia. Responderi potest eo modo, quo præcedenti Sectione, Conclusionè 4. diximus Sacerdotem movere Corpus Christi motis speciebus, puta moraliter, id est, propter moralem connectionem, quam habent ex decreto Dei extrinsecò, quo sicut voluit ad motum specierum movere Corpus Christi; ita pariter ad motum quantitatis movere cætera accidentia, quæ propterea non minùs propriè dicuntur deglutiri, comedi, bibi, quàm Corpus Christi à Sacerdote elevari, aut comedi, Sanguinem bibi &c. Vide dicta conclus. 4. citatà.

Contrà; deglutire, comedere, bibere non significant motum morale, sed physicum. Quis dubitat? Species nonne physicè trahuntur in stomachum? Quòd autem ille motus tractionis fieri debeat à gravitate singulis speciebus intrinsecè, vel saltem quantitati, quæ sit commune subiectum singularum, unde constat? Et quare non sufficit, quòd Sacerdos physicè moveat quantitatem (si est accidens realiter distinctum) vel ipsam ponderositatem, cui cætera accidentia moraliter sunt connexa?

Quia, inquis, sic accidentia illa non erunt sensibilia, & per consequens species non erunt pars Sacramenti, quòd est signum sensibile; imò non poterit probari eas manere: ex hoc enim solum dicimus, eas remanere, quia sentiuntur non in seipsis, sed in suis operationibus; jam autem omnes operationes earum debent adscribi Deo, miraculosè operanti ad earum præsentiam: quippe operatio propria accidentis supponit subiectum. Denique nec ipsa verba Consecrationis vera essent; nam significant sub his speciebus, quas sentimus, esse Corpus & Sanguinem Christi. Ita ex Lugone suprà n. 13. & 14.

Respondeo unico verbo; operationem accidentis non aliter pendere à subiecto, quàm ipsum accidens: sublato ergo decreto, quo Deus noluit conservare accidens extra subiectum, consequenter tollitur illud, quo voluit accidens non agere, nisi sit in subiecto; adeoque per eundem concursum, & æquè naturaliter, operabitur, atque si esset in subiecto, ut ex dicendis clariùs apparebit.

Omitto sensibilitatem alicujus qualitatis non consistere in operatione illius, sed in eo, quòd possit per cognitionem materialem percipi. Cur autem non posset albedo v. g. per cognitionem materialem percipi, tamen si solus Deus produceret in oculo species intentionales? Et

19. In qua plurimè...
17. Quomodo...
16. Quæ...
15. Quod...
14. Quia...
13. Quomodo...
12. Quæ...
11. Quod...
10. Quia...
9. Quomodo...
8. Quæ...
7. Quod...
6. Quia...
5. Quomodo...
4. Quæ...
3. Quod...
2. Quia...
1. Quomodo...

Motus quantitate panis, movetur accidentia reliqua morali-
Nec ideo minus proprie dicuntur comedi, quam Corpus Christi.
Objectio solvitur.
Sufficit, quòd Sacerdos physicè moveat quantitatem aut ponderositatem.
22. Objectio.
Lugone.
Solvitur. Operatio accidentis non aliter pendet à subiecto, quàm ipsum accidens.

verò cur non possit albedo sic visa demonstrari hisce verbis: *Hæc est albedo?*

23. *Accidentia Eucharistica habent suam extensionem & impenetrabilitatem vel à quantitate realiter distincta, vel à seipsis.*
Ad aliam questionem superius propositam, à quo nimirum illa accidentia habeant extensionem & impenetrabilitatem, Resp. citius, vel à quantitate realiter distincta (si illa est necessaria) in ipsis miraculose per solum Deum producta: vel (quod verius existimamus) sine ullo accidente realiter superaddito à seipsis; sicut enim ante Consecrationem habebant partem extra partem, ideoque connaturaliter extra locum partis sine ullo accidente realiter superaddito, in sententia Ochami sanè probabilissima ita etiam post Consecrationem, eandem retinent partium situationem, & ex consequenti extensionem, quæ in illa opinione non est aliud, quam ista situatio, sive localis distantia partium. Alioquin assigna rationem, cur Deus debeat mutare localiter partes substantiæ, quando tollit quantitatem. Si autem non necessario mutat, certè retinent eundem ordinem inter se, & ad locum.

Obiectio solvitur.
Dices: duæ qualitates se mutuò penetrant. Resp. etiam duæ lineæ sibi immediatæ. Quid ergo? Dico, quòd aliquæ qualitates excludant se mutuò ab eodem spatio, aliquæ non, provenit ab agente ponente eas extensivè, vel non extensivè.

Obiam.
Audiamus Ocham supra cap. 40. Ad hoc, inquit, quòd tam substantia, quam qualitas sit extensa, sufficit quòd habeat partes distinctas realiter, natas distare situationaliter cum causa agente, quæ potest producere effectivè illas partes in distinctis locis, & sic facere eas distare localiter, & in eodem statu conservare eadem.

24. Et investigans rationem propter quam corpus per se subsistens cedat accidentibus in Sacramento Altaris, ait: Potest dici, quòd est, vel quia qualitas per se existens nec est nata informare subiectum, in quo nunquam fuit; videlicet quia corpus illud habet consimiles qualitates. Vel quòd hoc est voluntate Dei, nolente quòd aliquid contra communem usum naturæ evidenter appareat sensui, et hoc ut mereamur; quia fides non habet meritum, cui humana ratio præbet experimentum: unde multi Catholici ponunt ibi multa fieri à solo Deo, ne evacuetur meritum fidei, sicut redimensionem substantiæ, creationem novæ quantitatis, & huiusmodi. Et ideo de istis omnibus potest æquè faciliter dici, quòd Deus ordinavit, quòd omnia apparentia sensui, quæ fiunt circa hostiam non consecratam, fiunt etiam circa hostiam consecratam. Et ideo illa, quæ non possunt fieri virtute creatâ, disposuit facere immediatè per seipsum. Hucusque Ocham.

Quid ergo deest probabilitati Conclusionis? Nec ratio, nec auctoritas. Pro majori nihilominus satisfactione, quaritur primò, an accidentia sic existant propriâ existentia? Secundò,

utrum indigeant potentiori influxu? Ad primam questionem responsio erit

CONCLUSIO II.

Accidentia in Eucharistia existunt propriâ existentia; idque sine aliquo novo modo positivo superaddito.

Quidni enim existat propriâ existentia, quod habet propriam essentiam positam extra suas causas? Profectò in omni Schola Doctoris Subtilis existentia realiter identificatur enti actuali: unde à parte rei nihil aliud est, quam ipsa actualis essentia rei, sive essentia posita extra omnes suas causas. Quis autem ambigat accidentia remanentia post Consecrationem habere propriam essentiam actualem?

Nemo, inquit aliquis Thomista, sed unde constat: essentiam actualem non distingui realiter ab existentia? Resp. ex hoc communi axiomate (ut omittam ceteras rationes positivas, quas videre poteris apud Smising. Tract. 1. de Deo uno disp. 2. n. 44.) Non sunt multiplicanda entia sine necessitate: nulla autem est necessitas huius distinctionis, ut doctè ostendit Auctor ritatus n. 46.

Hinc Scotus 4. dist. 13. q. 1. n. 38. Simpliciter falsum est, quòd esse sit aliud ab existentia. Et dist. 11. q. 3. n. 46. Nescio (inquit) istam fictionem, quòd esse est quid superveniens essentia, non compositum, si essentia est composita: hoc modo esse totius compositi includit esse omnium partium, & includit multa esse partialia multarum partium vel formarum, sicut totum ens ex multis formis includit illas actualitates partiales, id est, essentias, & existentias.

Ergo secundum mentem Doctoris Subtilis neque materia existit existentia formæ, vel è converso, neque accidentia existunt existentia subiecti, cui de facto inhaerent; sed secundum multitudinem essentiarum multiplicancur & ipsa existentia.

Quòd si accidens in subiecto non existit existentia subiecti, sed propriâ; quantò amplius accidens extra omne subiectum? *Vnimquodque* (inquit Doctor 4. dist. 12. q. 1. n. 3.) *quod est extra causam suam, & intellectum, sicut habet entitatem propriam, ita & proprium esse: ergo si accidens habet propriam entitatem essentialem extra subiectum, & intellectum, habet & proprium esse; & ita non est formaliter per esse subiecti.*

Certè gratis admissio, quòd accidentia in subiecto existant existentia subiecti; equidem minime sequitur, quòd extra subiectum retineant eandem existentiam; cum existentia subiecti necessario cù ipso subiecto destruat, potissimum in præsentis mysterio: nam juxta Tridentinum sess. 13,